

5. Захарчин Р. М. Професійно-освітня діяльність вищого навчального закладу на інноваційній основі: Монографія / Р. М. Захарчин // Львів: Ліга –Прес, 2014. – 238 с.
6. Колот А. Інноваційна праця та інтелектуальний капітал у системі факторів формування економіки знань / А. Колот // Україна: аспекти праці. – 2007. – №4. – С. 4–9.
7. Петренко В. П. Інтелектуальні ресурси соціально-економічних систем: аспекти інноваційного управління: монографія / В. П. Петренко // Івано-Франківськ: ПП «Курилюк В. Д.» 2—9.-196с.
8. Нагара М. Б. Підхід до оцінювання якості управління людськими ресурсами на підприємствах / М. Б. Нагара // наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. Вип.19. – Кіровоград: КНТУ, 2011. – С.144–150.
9. Ревуцька Н. В. Формування концепції інтелектуалізації бізнесу в сучасній парадигмі управління // Формування ринкової економіки: Збірник наук. праць. – Спец. Випуск: Економіка підприємства: теорія і практика. – Ч. II. – К.: КНЕУ, 2008. – С. 543–548.
10. Ситник Й. С. Теоретико-методологічні засади інтелектуалізації систем менеджменту: монографія // Й. С. Ситник. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. – 248 с.
11. Терехух А. А. Господарські рішення на промислових підприємствах: формування, реалізація та економічна ефективність: монографія / А. А. Терехух. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2013. – 244 с.
12. Черненко В. Інноваційна праця та мотиваційні основи її розвитку / В. Черненко // Україна: аспекти праці. – 2007. – №6. – С. 30-34.
13. Edvinsson L., Kapitał intelektualny. // L. Edvinsson, M. Malone/ Warszawa, PWN. Warszawa, Difin. – 2002. – 139 с.
14. Clulow V. The Case of a Financial Service Firm. / J. Gerstman, & C. Barry, Journal of European Industrial Training. – 2003. – 203 с.

Стаття надійшла до редакції 24.09.2015

УДК 637.5:658.8 (477)

Чемерис В. А., к.е.н. доцент, **Душка В. І.**, к.е.н., доцент,
Максим В. Л., к.е.н., асистент[©]

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ М'ЯСА В УКРАЇНІ

У статті представлено результати дослідження ринку м'яса в Україні. Визначено та проаналізовано основні тенденції в кон'юнктурі ринку м'яса загалом та в окремих його сегментах. Досліджено реальну та потенційну місткість ринків птиці, свинини та яловичини в Україні. Встановлено та проаналізовано найбільш вагомі чинники розвитку досліджуваного ринку. Розраховано потенціал зростання ринку за науково обґрунтованої норми споживання на одну особу. Висвітлено основні структурні зміни пропозиції та фонду споживання за видами м'яса, які відбулися у продовж дослідженого періоду. Проведено економічну оцінку чистого експорту основних видів м'яса в Україні. Досліджено основні складові балансу м'яса та м'ясопродуктів за окремими видами. Представлено та обґрунтовано пропозиції та рекомендації щодо перспектив розвитку ринку м'яса в Україні та окремих його сегментів в умовах негативних соціально-економічних процесів, які відбулися в державі. Визначено пріоритетність нарощування пропозиції м'яса в Україні як одну з основних складових механізму стабілізації цін на ринку та передумов для зростання чистого експорту.

© Чемерис В. А., Душка В. І., Максим В. Л., 2015

Ключові слова: ринок м'яса, пропозиція, попит, фонд споживання, чистий експорт, імпорт, виробництво, ринковий механізм, ціна, місткість ринку.

УДК: 637.5: 658.8 (477)

Чемерис В. А., к.э.н. доцент, **Душка В. И.**, к.э.н., доцент,
Максим В. Л., к.э.н., ассистент

Львовский национальный университет ветеринарной медицины и биотехнологий имени С.З. Гжицького

СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ РЫНКА МЯСА В УКРАИНЕ

В статье представлены результаты исследования рынка мяса в Украине. Определены и проанализированы основные тенденции в конъюнктуре рынка мяса в целом и в отдельных его сегментах. Исследовано реальную и потенциальную емкость рынков птицы, свинины и говядины в Украине. Установлено и проанализированы наиболее значимые факторы развития исследуемого рынка. Рассчитано потенциал роста рынка за научно обоснованной нормы потребления на одного человека. Освещены основные структурные изменения предложения и фонда потребления по видам мяса, которые произошли в течение исследованного периода. Проведена экономическая оценка чистого экспорта основных видов мяса в Украине. Исследованы основные составляющие баланса мяса и мясопродуктов по отдельным видам. Представлены и обоснованы предложения и рекомендации относительно перспектив развития рынка мяса в Украине и отдельных его сегментов в условиях негативных социально-экономических процессов, которые произошли в государстве. Определена приоритетность наращивания предложения мяса в Украине, как одну из основных составляющих механизма стабилизации цен на рынке и предпосылок для роста чистого экспорта.

Ключевые слова: рынок мяса, предложение, спрос, фонд потребления, чистый экспорт, импорт, производство, рыночный механизм, цена, емкость рынка.

UDC 637.5: 658.8 (477)

Chemeris V., Duska V., Maxim V.

*Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnology
named after S. Z. Gzhysky*

STATE AND PERSPECTIVES OF DEVELOPMENT THE MEAT MARKET IN UKRAINE

The results of exploration of the meat market in Ukraine are presented in the article. The main trends in conjuncture of the meat market in general and in its single segments are defined and analyzed. The real and potential capacity of the markets of poultry, pork and beef in Ukraine is explored. The most important factors of the development of explored market are defined and analyzed. Potential of market's growth under a scientifically grounded norm of consumption per person is computed. The core structural changes in supply and fund of consumption, which took place during the analyzed period are elucidated. Economic assessment of the net export of the main kinds of meat in Ukraine is conducted. The main components of the balance of meat and meat products are researched. Propositions and recommendations regarding the perspectives of the meat market's development in Ukraine and in its single segments, in conditions of negative social and economical processes within the country, are presented and grounded. Priority of expansion of meat's supply in Ukraine, as one of the main components of the mechanism of price stabilization on the market and preconditions for net export's increase is determined.

Key words: meat market, supply, demand, fund of consumption, net export, import, production, market mechanism, price, market's capacity.

Постановка проблеми. Аграрна галузь є однією з пріоритетних в Україні і в умовах падіння промислового виробництва її вагомість в структурі економіки зростає. Важливим завданням на шляху подолання негативних явищ та процесів, які відбулися в економіці держави, є зростання агропродовольчого виробництва та реалізації потенціалу в АПК. Значні резерви росту сільськогосподарського виробництва характерні для галузей тваринництва, зокрема у свинарстві, птахівництві, м'ясному скотарстві та вівчарстві. Реалізація економічного потенціалу тваринництва України неможливе без розвитку ринку м'яса. Відповідно набуває значної актуальності проведення наукових досліджень, якісних та кількісних характеристик даного виду продовольчого ринку. Визначення основних чинників, пріоритетних напрямів та перспектив його розвитку.

Матеріали і методи. Дослідження стану та перспектив розвитку ринку м'яса в Україні здійснено на основі застосування загальних наукових методів – аналіз, синтез, абстракція, дедукція, монографічний та з використанням спеціальних методів дослідження – статистичного та розрахунково-конструктивного. Основними матеріалами для досліджень, результати яких представлені у статті, є статистичні дані щодо балансу м'яса в Україні, чисельності поголів'я худоби та птиці, структури виробництва, власні спостереження авторів, експертні статті та розробки вітчизняних науковців: В. Г. Андрійчука, В. К. Збарського, М. В. Зубця, О. В. Мазуренко, В. Я. Месель-Веселяка, І. В. Охріменка, П. Т. Саблука, О. А. Шуста, та інших.

Мета статті. Дослідити стан ринку м'яса в Україні та запропонувати основні шляхи його подальшого розвитку.

Виклад основного матеріалу. Характерна ознака ринку м'яса в Україні полягає у тому, що близько 40 % усієї вирощеної худоби та птиці реалізується господарствами населення. Однак їх частка у структурі виробництва з роками скорочується на користь великих спеціалізованих підприємств галузі: птахофабрик, свинокомплексів. Основними, найбільш поширеними видами м'яса на ринку України є птиця, свинина, яловичина і телятина, що в сукупності забезпечують 98% споживчих потреб населення у даному продукті харчування. Структура виробництва м'яса за окремими видами упродовж минулих 10 років суттєво змінилася (рис. 1).

В основному співвідношення у структурі виробництва змінилося на користь м'яса птиці за рахунок дворазового зниження обсягів вирощування яловичини та телятини. Незмінним залишилася частка, яку займає свинина. У середньому кожен третій кілограм виробленого м'яса є свининою. Практично у двічі скоротилася частка інших видів м'яса, зокрема баранини, козлятини та кролятини, яка у 2014 р становила всього 2%. Загалом визначені тенденції у структурі виробництва м'яса характеризують заміну більш дорогих та цінніших видів м'яса (яловичина, телятина, баранина, кролятина) на дешевше та менш якісніше за основними показниками споживчої цінності м'ясо – птиці, зокрема бойлерів.

Формування пропозиції м'яса на ринку відбувається на основі декількох ключових показників, до яких відноситься обсяг виробництва та його структура за основними виробничими суб'єктами, обсяги експорту, імпорту та зміна запасів на кінець періоду (табл. 1).

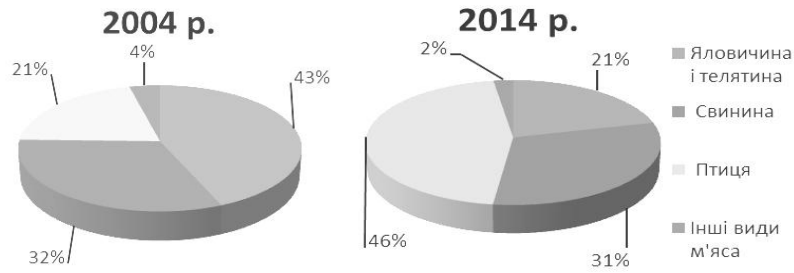

Рис. 1. Структура споживання м'яса в Україні за основними видами
Джерело: складено на основі [4]

Таблиця 1

Баланс м'яса за основними видами, тис. т

Показники	2013 р.					2014 р.				
	всього м'яса	у тому числі				всього м'яса	у тому числі			
		яловичина і телятина	свинина	м'ясо птиці	інші види м'яса		яловичина і телятина	свинина	м'ясо птиці	інші види м'яса
Виробництво	2389	428	748	1168	45	2360	413	743	1165	39
Зміна запасів на кінець року	-20	-1	-3	-16	0	-18	-1	-4	-13	0
Імпорт	332	19	234	74	5	201	7	125	65	4
Усього ресурсів	2741	448	985	1258	50	2579	421	872	1243	43
Експорт	182	27	8	146	1	218	27	15	176	0
Витрачено на нехарчові цілі (на корм, втрати та ін.)	9	1	2	4	2	8	1	1	4	2
Фонд споживання	2550	420	975	1108	47	2325	390	848	1047	40
у розрахунку на 1 особу, кг	56,1	9,2	21,5	24,4	1,0	54,1	9,1	19,7	24,3	0,9
Чистий експорт	-150	8	-226	72	-4	17	20	-110	111	-4
РЗ, %*	93,7	101,9	76,7	105,4	95,7	101,5	105,9	87,6	111,3	97,5

*РЗ - рівень забезпечення споживчих потреб у м'ясі внутрішнім виробництвом, %

Джерело: складено на основі [2]

Досліджуючи наведені у таблиці 1 показники балансу м'яса за основними видами, необхідно зазначити, що рівень забезпечення внутрішнім виробництвом споживчих потреб у м'ясі, при обсягу споживання 2325 тис. т, становить 101,5%, що на 7,8 процентних пунктів більше ніж у 2013 р. Найбільший рівень забезпечення споживання внутрішнім виробництвом спостерігається за м'ясом птиці – 111,3%. Зростаючий надлишок пропозиції внутрішніх виробників на ринку м'яса птиці формує збільшення експортного потенціалу даної продукції, який у 2014 році зріс на 30 тис. т у порівнянні з 2013 р. На птицю припадає понад 80% усього експорту м'яса України. Найнижчий рівень забезпечення внутрішнім виробництвом споживчих потреб визначений на ринку свинини – 87,6%. Нестача ресурсу покривається імпортом, який у 2014 році становив 125 тис. т. Загалом імпорт свинини по відношенню до 2013 р. скоротився на 109 тис. т, що обумовлено

значною девальвацією національної грошової одиниці та скороченням споживання свинини у розрахунку на одну особу з 21,5 до 19,7 кг в рік. Через зростання курсу іноземних валют по відношенню до національної, конкурентоспроможність імпортного м'яса за ціною складовою знизилася, відповідно це позначилося на загальному скороченні імпорту м'яса у 2014 р. на 65% відносно 2013 р. Одним із базових чинників, які впливають на виробництво м'яса в Україні є чисельність поголів'я тварин (табл. 2).

Таблиця 2

Поголів'я худоби та птиці у 2010 – 2014 рр., тис. голів

Роки	Велика рогата худоба		Свині	Вівці та кози	Птиця
	усього	у т.ч. корови			
2010	4494,4	2631,2	7960,4	1731,7	203839,8
2011	4425,8	2582,2	7373,2	1739,4	200760,6
2012	4645,9	2554,3	7576,7	1738,2	214070,6
2013	4534,0	2508,8	7922,2	1735,2	230289,8
2014	3884,0	2262,7	7350,7	1371,1	213335,7
2014 у % до 2010	86,4	86,0	92,3	79,2	104,7

Джерело: складено на основі [4].

Відповідно до даних, які наведені у табл. 2., негативна динаміка пов'язана передусім із втратою підконтрольних територій – частин Донецької, Луганської областей та АР Крим у 2013р., відповідно дані щодо чисельності сільськогосподарських тварин у господарствах, які розміщені на цих територіях не включені до представленої у таблиці інформації. Враховуючи вплив даного чинника, чисельність поголів'я ВРХ, свиней, овець та кіз у господарствах усіх категорій за досліджуваний період скорочується. При цьому, знизився обсяг виробництва м'яса за основними видами, як видно з рис. 2.

З рис. 2 видно, що з 2010 р. по 2013 р. відбувається зростання обсягів виробництва м'яса усіх видів, за винятком яловичини та телятини. Однак з 2014 року внутрішнє виробництво із вищезгаданих подій втратило частину свого сільськогосподарського потенціалу, зокрема у тваринництві, відповідно це позначилося на скороченні пропозиції м'яса.

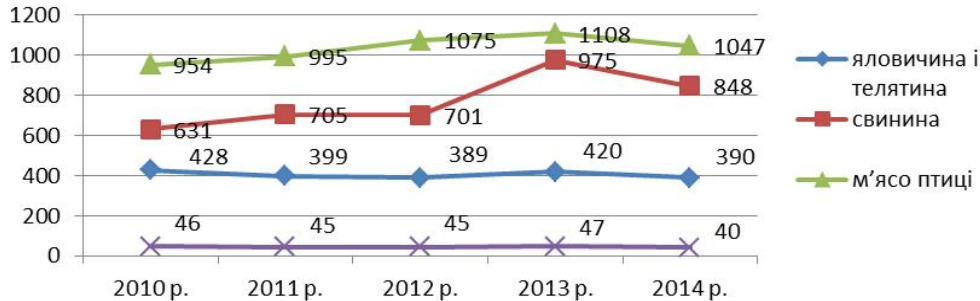

Рис. 2. Обсяг виробництва м'яса за основними видами господарств усіх категорій у 2010 – 2014 рр.

Джерело: складено на основі [4]

Аналогічні зміни відбуваються у споживанні м'яса в Україні. Як видно з рис. 3, динаміка споживання свинини та птиці з 2010 по 2013 рр. є зростаючою. Однак, уже з 2014 р. відбувається різке зниження споживання усіх видів м'яса. Негативні ринкові зміни у попиті на м'ясо передусім зумовлені зниженням купівельної спроможності більшості покупців, що спричинені економічною кризою, наслідком

якої є стрімка інфляція та відсутність швидких дій щодо індексації доходів громадян. Відповідно, спостерігаються кількісні та структурні зміни у фонді споживання м'яса в розрахунку на одну особу на рік (рис. 3).

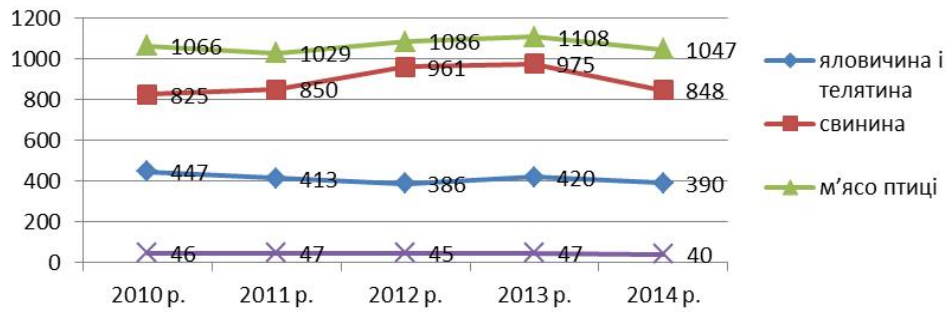

Рис. 3. Обсяг споживання м'яса за основними у 2010 – 2014 рр.

Джерело: складено на основі [2].

На рис. 4 показано, що найвищий фонд споживання м'яса за досліджуваний період спостерігався у 2013 р., однак у 2014 р. споживання даного виду продукту у розрахунку на одну особу на рік скоротилося в основному за рахунок зниження попиту на свинину з 21,5 до 19,7 кг відповідно. Споживання птиці, враховуючи нижчу її вартість, залишилося здебільшого незмінним. У період зниження купівельної спроможності покупців, тенденції щодо зміни структури споживання м'яса на користь птиці за таких умов є очікуваними.

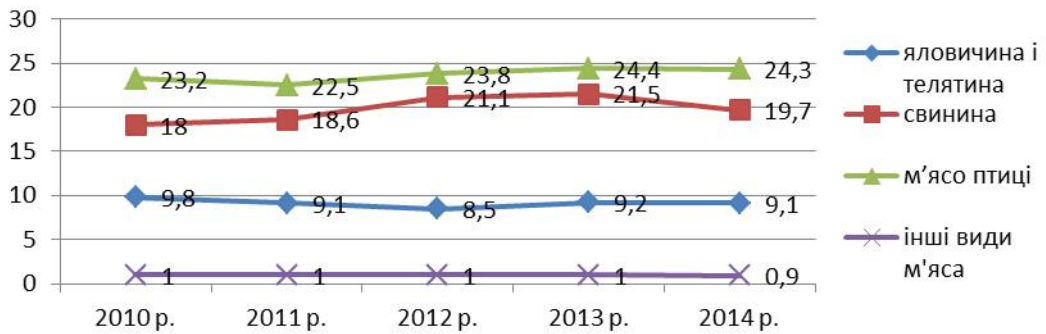

Рис. 4. Фонд споживання на 1 особу на рік основних видів м'яса у 2010 – 2014 рр.

Джерело: складено на основі [2].

З урахуванням наявного потенціалу тваринництва, досвіду і традицій м'ясопродуктовий підкомплекс України повинен бути орієнтованим на експорт. Згідно з прогностичними даними у 2015 р. він зможе експортувати 265,2 тис. тонн м'яса (у забійній вазі), в 2020 р. – 488,3, а у 2030 р. даний показник становитиме 778,9 тис. тонн [1, с. 210].

Рівень споживання м'яса в Україні на душу населення на рік на 35 – 45% нижчий, ніж у розвинутих державах світу. Суттєва різниця у споживанні дає змогу оцінити потенціал зростання вітчизняного ринку м'яса. За науково-обґрунтованої норми, загалом на одну особу на рік споживання м'яса повинно становити 82 кг, або на 28 кг більше ніж рівень споживання у 2014 р. (табл. 3).

Таблиця 3

**Потенційна місткість ринку м'яса України за науково-обґрунтованої
норми споживання**

Показник	Всього	Яловичина та телятина	Свинина	Птиця	Інші види м'яса
Фактичний фонд споживання на рік, тис. т	2325	390	848	1047	40
у розрахунку на 1 особу на рік, кг	54,1	9,1	19,7	24,3	0,9
Обсяг споживання м'яса на рік на 1 особу за науково обґрунтованої норми, кг	82	32	30	15	5
Потенційний фонд споживання на рік, тис. т	3524,0	1371,4	1291,4	646,3	222,2
Додатковий обсяг споживання, тис. т	1199,0	981,4	443,4	0,0	182,2
Середня ціна за 1 кг м'яса у забійній масі, грн.	45,4	52,3	45,1	32,2	41,1
Потенційна місткість ринку, млн. грн.	160110,6	71725,7	58240,8	20810,7	9333,3
Потенціал зростання ринку за науково-обґрунтованої норми споживання, %	51,6	2,5 раза	52,3	0	4,5 раза

Джерело: власні дослідження.

Зростання ринку може відбуватися як на власному виробництві продукції, так і за рахунок імпорту. Безумовно, найбільш економічно доцільним є забезпечення потенційних резервів зростання ринку м'яса вітчизняним виробництвом. Для реалізації даної мети необхідно додатково збільшити обсяги виробництва м'яса на 1,2 млн. т, в тому числі яловичини у 2,5 раза, свинини на 52% та інших видів м'яса, зокрема баранини, козлятини, кролятини в середньому у 4,5 раза. Потенційна місткість ринку м'яса України, відповідно до представлених у табл. 3 розрахунків, може становити понад 160 млрд. грн. за цінами 2014 року.

Попит на м'ясопродукти залежить від трьох основних груп чинників: демографічних, поведінкових і пов'язаних з рівнем платоспроможності споживачів. Чинники, пов'язані з формуванням платоспроможного попиту, займають особливе місце. Вчені практично одностайні в тому, що саме різке зниження доходів населення зумовило погіршення структури його харчування через зменшення у ній частки цінних продуктів тваринного походження, зокрема м'ясопродуктів [3, 5].

Основна проблема зростання ринку м'яса України полягає у низькій купівельній спроможності значної частини громадян. Незважаючи на те, що цінова еластичність попиту на більшість видів м'яса є низькою, при критичному зростанні витрат громадян за іншими статтями, більшість з них починають змінювати структуру споживання на користь недорогих продуктів харчування. У сегменті м'яса співвідношення змінюється зазвичай на користь птиці.

Основними каналами реалізації для сільськогосподарських підприємств є продаж переробним та закупівельним організаціям – 335 тис. т. Значна частина підприємств, зокрема у галузях птахівництва та свинарства, мають власну налагоджену систему переробки м'ясної сировини. Близько 80% попиту

споживачів на м'ясо забезпечується торговельними мережами, решта 20% – місцевими ринками.

Зростання українського ринку м'яса можливе на основі двох основних чинників – зростання доходів покупців та зниження ціни реалізації продукції. Враховуючи негативні соціально-економічні процеси, які відбуваються у державі, зростання місткості ринку м'яса на основі збільшення реальних доходів громадян у короткостроковому періоді є малоперспективним. Відповідно, як головний чинник росту місткості ринку необхідно розглядати, на наш погляд, збільшення фізичної маси пропозиції, що зумовить зниження ціни та стимулюватиме ріст попиту, а значить і фонду споживання. Основними передумовами зниження ціни на ринку м'яса є зниження собівартості виробленої продукції та оптимізація каналів реалізації. Перспективи розвитку ринку м'яса в Україні полягають у реалізації комплексу організаційно-економічних заходів, зокрема:

1) зниження виробничих витрат у тваринництві: оптимізація годівлі; умов утримання; покращення селекційно-племінної роботи, проведення профілактичних ветеринарно-зоотехнічних заходів тощо;

2) впровадження ресурсо- та енергоощадних технологій вирощування худоби і птиці;

3) розвиток інтегрованих виробничих комплексів за схемою: заготівля та виробництво кормів, вирощування, переробка, реалізація за розвинутою системою каналів розподілу;

4) державна підтримка: пільгове кредитування, фінансування частини вартості впроваджених новітніх високоефективних технологій виробництва продукції тваринництва; раціональна фіскальна політика щодо сільськогосподарських виробників; створення консультаційних, дорадчих служб, активна співпраця державних аграрних вищих закладів освіти та наукових інститутів з виробниками м'яса; оптимальний перерозподіл державних дотацій шляхом скасування їх для «стабільно» збиткових виробників м'яса та направлення додаткових коштів підприємствам з високим рівнем економічної ефективності використання залучених ресурсів;

5) організаційно-економічні заходи: запровадження дієвого взаємозв'язку між господарствами населення та сільгоспідприємствами щодо реалізації молодняка худоби та птиці для відгодівельних цілей; забезпечення господарств населення вільним доступом до якісних збалансованих кормів; розвиток широкої збутової мережі з охопленням невеликих сільських населених пунктів; створення відкритої бази даних щодо цін на м'ясо за окремими каналами розподілу, з метою їх моніторингу виробниками продукції та прийняття ними, на основі дослідженої інформації, оптимальних рішень щодо каналів реалізації м'яса;

6) стимулювання залучення іноземних та внутрішніх інвестицій у м'ясопродуктовий підкомплекс.

Реалізація зазначених заходів сприятиме розвитку ринку м'яса в Україні та зростанню фонду споживання у розрахунку на одну особу. Збільшення обсягів виробництва м'яса дозволить також сформувати значний експортний потенціал у галузі.

Висновки: за результатами досліджень, які представлені у статті, встановлено, що більше 60% усього м'яса в Україні виробляється сільськогосподарськими підприємствами, відповідно решта пропозиції формується господарствами населення. Рівень забезпеченості внутрішнім виробництвом

споживання м'яса та м'ясопродуктів загалом становить 101,5%. Експортний потенціал здебільшого реалізується за рахунок галузі птахівництва, частка якої у сукупному експорті м'яса перевищує 80%. Обсяг чистого експорту м'яса в Україні у 2014 р. зріс на 150 тис. т порівняно з 2013 р. Рівень споживання м'яса в Україні на душу населення в рік на 35 – 45% нижчий, ніж у розвинутих державах світу. Для забезпечення росту ринку на основі вітчизняної сировини, необхідно додатково збільшити обсяги виробництва м'яса на 1,2 млн. тонн. Перспективи розвитку ринку м'яса в Україні полягають у реалізації комплексу організаційно-економічних заходів, зокрема: зниження виробничих витрат у тваринництві; впровадження ресурсо- та енергоощадних технологій; розвиток інтегрованих виробничих комплексів; оптимізація державної фінансової підтримки; залучення іноземних та внутрішніх інвестицій у м'ясопродуктовий підкомплекс; забезпечення інформаційної підтримки виробників м'яса.

Перспективи подальших досліджень. Надзвичайно актуальними в економічній науці є дослідження чинників розвитку та прогнозування кількісних та якісних характеристик ринків продовольчих продуктів, зокрема м'яса на основі створення спеціалізованих економіко-математичних моделей, з метою одержання необхідної інформації для прийняття раціональних управлінських рішень.

Література

1. Аграрний сектор економіки України (стан і перспективи розвитку) за редакцією М. В. Зубця, П. Т. Саблука, В. Я. Месель-Веселяка, М. М. Федорова. – К.: ННЦ ІАЕ, 2011. – 1008 с.
2. Баланси та споживання основних продуктів харчування населенням України за 2014 р.: стат. зб. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Мостенська Т. Л. Особливості формування попиту і пропозиції на ринку харчових продуктів / Т. Л. Мостенська // Економіка України. – 2003. – № 2. – С. 113–120.
4. Тваринництво України за 2014 р.: Стат. зб. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
5. Шуст О. А. Оцінка впливу платоспроможного попиту на збалансованість харчування населення / О. А. Шуст // Сталий розвиток економіки. – 2011. – № 5 – С. 14–18.

Стаття надійшла до редакції 15.09.2015

УДК 631.158

Шульський М. Г., д.е.н., професор[©]

*Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій
імені С. З. Гжицького*

СТАН РОЗВИТКУ ТВАРИННИЦТВА У ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ ЛЬВІВЩИНИ

У статті проведено дослідження стану розвитку тваринництва у фермерських господарствах Львівської області за 2000–2014 рр. При цьому акцентовано увагу як на загальні аспекти розвитку тваринницьких галузей, так і на специфічні особливості їх функціонування. Одержані результати досліджень дають підстави стверджувати, що фермерство як форма ведення сільськогосподарського виробництва ще не в повній мірі реалізувало свої потенційні можливості розвитку. В сучасних умовах Львівської області особливо це чітко проявляється на ресурсах фермерських господарств (табл.

[©] Шульський М. Г., 2015